

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum VIII. Cùm constet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Cùm constet.

PARAPHRASIS.

Titius testamentum condidit, in quo bonorum suorum proprietatem reliquit Mariae. At verò eorundem usum fructuum matri suae, J. mortuo testatore, Mariae proprietaria petiit à dicta J. ut cautionem idoneam praestaret, quòd rebus immobilibus, quae in hereditate inventae fuerunt, salvà earum substantiâ uti & frui vellet, secundùm boni viri arbitrium pecunias verò, & eorum bonorum, quae usu absumuntur, aestimationem à morte sua ipsi Mariae, & heredes eius restituere. Hoc approbans Gregorius IX, ad eam cautionem praestandam, mulierem cogi mandat.

SUMMARIUM.

1. Potest testamento alteri proprietatem rei ususfructus rei illius relinqui.
2. Non potest taliter institui ususfructuarius ususfructum in alium transferre, sine consensu domini directi.
3. Potest ususfructus in proprio dicti constitutus in rebus mobilibus, quae usu absumuntur, aut minuantur, auferantur.
4. Cautione sufficiens si praestari non possit ab usufructuario, quid agendum?
5. Quando remitti possit à testatore cautionis praestanda obligatio?

Notandum primum. Potest aliquis testamentum condere, in quo bona sua secundùm proprietatem relinquat uni, & ususfructum verò eorum relinquat alteri. Definitur enim ususfructus L. i. ff. de usufructu. Jus utendi, & fruidi salvâ substantiâ. Ex quo colligitur primò, quod fructus tam naturales, quam civiles, videlicet ædium pensiones ad usufructum dominij jure pertinere, sed non prius, quàm ab ipso percepti sint S. is vero. l. ff. de rerum divisione, ubi Gl. explicat V. per. 1.

2. Dubium est, num debitor juri huic reprobandi Legem commissoriam renunciare possit, praesertim cum juramento. Resp. negativè cum Antonio & Imola hic n. 10. Abbat. n. 4. tamen enim debitor renunciare possit juri principaliter constituto in favorem suum, non tamen potest, si constitutum sit in odium creditorum publicae utilitatis causâ, ne fraudibus & injustitijs occasio praebetur. L. tamen si ijuncta Gl. ff. ad S. C. Macedonianum. c. si diligenti 12. de foro competente.

Nec obstat, quòd Pontifex in hoc cap. rationem aliquam editi juramenti habuerit, quia juramentum istud debitoris, si intra tempus statutum non solverit, nullam molestiam super pignore exhibiturum se, obligabat eum ex virtute religionis tantùm, eò quòd sine pacto ex parte ipsius observari posset, non tamen per id, pactum Legis commissoriae confirmatum fuit, ita ut jus aliquod creditori ad servandum pignus acquireretur, secundùm Bartol. in L. si quis pro eo n. 10. ff. de fidejussoribus. Abb. hic n. 4. & docui lib. 4. tra. 3. c. 8. n. 4. exemplo quinto, quamobrem si juramentum à superiore relaxatum sit, ipsemet jurans post factam solutionem debiti rem oppignoratam repetere potest: Haeres autem debitoris, etiam non relaxato juramento, pignus revocare poterit, propterea quòd juramenti obligatio personalis sit, & ad haeres non transeat, prout ex communi tradit Abbas in c. veritatis 3. de jurejurando. Gaill. lib. 1. observatione 27.

Notandum, Si res debita per fidelem, uti existimabatur, nuncium transmissa ab ipso non tradatur, debitor excusatus est à culpa, seu mora culpabili. Ita colligitur ex hoc cap. ubi etiam aliud legitimum solutionis impedimentum afferatur, si debitor in capitivitate detentus sit.

**
*

cepti, id est in horreum delati, vel à spiciis excusli. At verò si fructibus licet maruris, non tamen perceptis decesserit usufructuarius, ad heredes ejus non pertinent, sed domino proprietatis acquiruntur *cit. §. si verò. & L. si fur. aliàs incipit. arboribus 12. §. Julianus. ff. de usufructu.* ubi dicitur, si alius sine mandato usufructuarij fructus defecerit, & auferat eorum dominium, non acquiri usufructuario, nihilominus furti actionem ipsi concedi, quoniam interfuit ejus, fructus non esse ablatos. Hinc etiam inferitur, quod *Gl. hic monet V. fruatur. Abb. n. 5.* quod beneficiarij, maxime Prælati, usufructij potiùs, quam fructuarij censendi sunt, quia de fructibus ex Ecclesiâ, vel beneficij possessionibus perceptis, disponere non possunt, tanquam domini absoluti, sicut dicam infra *hoc libro tit. de peculio Clericorù & tit. de testamētis.*

Secundò inferitur, quòd dominium dictum, seu proprietatis magis propriè & absolute loquendo dominium dicitur, usufructuarius autem non propriè dominus rei appellatur. Quare sine consensu domini nec vendere, nec donare, nec alio modo usufructum in aliam personam transferre potest, imò per talem translationem ipso jure amittitur usufructus, & proprietario acquiritur *L. si usufructus 66. ff. de jure dotum. §. item finitur. Institutis de usufructu.* Potest tamen fructuarius commoditatem, seu facultatem fructus loco sui percipiendi, alteri vendere, locare, aut donare, etiam inscio, aut invito domino, sed non ultra vitam ejusdem fructuarij. Nam in hoc casu ipsum jus radicale utendi, fruendi, sive usufructus manet in usufructuario vendente, aut locante, quippe cum usufructus jus personale sit, & in alterum non transmissibile, interim verò, dum locatio, aut concessio durat, usufructus in concedente, quoad exercitium, sive actum utendi, ac fruendi impeditum manet. Sicuti expl. cat *Molina tra. 2. disp. 7. n. n. 19.* & bene admonet *n. 20.* idem esse sentiendum de beneficiario, qui

jus habet decimas percipiendi nomine proprio, neque illud in laicum transferre potest *c. quamvis 17. c. prohibemus 19. de decimis.* Verùm tamen vendere, aut locare decimas Laico non prohibetur. Hoc modo, ut eas Laicus percipiat nomine non suo, sed beneficiarij *c. 2. de locato.*

Notandum secundum. Licet usufructus propriè loquendo in ijs tantùm rebus esse possit, quæ usu non absumuntur, tum immobilibus, uti sunt ager, vinea, domus, tum mobilibus, uti sunt pecora, prout colligitur ex definitione usufructus, cum dicitur *salvâ ejus substantiâ*, impropriè tamen etiam rerum mobilium, quæ usu absumuntur, usufructum per legatum, vel stipulationem constitui posse constat *ex hoc c. & tit. ff. de usufructu earum rerum, quæ usu consumuntur, vel minuuntur, videlicet in pecunia, frumento, vino, & similibus.*

Est autem discrimen inter usufructum propriè dictum, & impropriè, seu quasi usufructum, quem dixi esse rerum usu absumptibilem, quòd res usu absumptibiles tradantur fructuario æstimatæ, ita ut dominium earum acquirat, præstita cautione, quòd finito usufructu, post mortem suam tantundem restituetur, sed aliarum rerum, in quibus propriè usufructus est, dominium non acquirat fructuarius, sed tantùm jus utendi, ac fruendi, quamobrem cautionem præstare seu satisfacere debet, quòd rebus illis uti, frui velit, boni viri arbitratu, id est, sicuti vir bonus, & prudens res proprias administrat. Ita sumitur *ex hoc cap. & L. hoc senatusconsultum 5. ff. de usufructu earum rerum & c. junctâ L. 1. ff. usufructuarius quemadmodum caveat.*

Coroll. Si quid earum rerum, quæ usu non absumuntur, casu pereat, vel deterius reddatur, proprietarij id damno accidit; sin autem fructuarius rebus abutatur, & ita damnum inferat, in omni foro relarcire tenetur *L. si cuius 13. §. sed si inter, aliàs incipit L. æquissimus ff. de usufructu.* Legietiam possunt *L. vetus 68. §. vetus & Leges*
dua

dua sequentes. ff. de usufructu. Ex quibus habetur, quod fœtus, & partus pecorum fructuarij sint, quia partus pecorū interfructus numeratur, si tamen integri gregis usufructus legatus, aut concessus sit, in demortuorum capitum loco ex fœtibus alios substituire debet, ita, ut numerus integer gregis conservetur, atque ita per solam substitutionem efficiet fructuarius, ut fœtus ex suo ad proprietarij dominium transeat, sicuti *Gl. marginalis* ibi notat.

Quid lentiendum de rebus, quæ usu non consumuntur, sed minuuntur, & atteruntur, cujusmodi sunt vestes, & aliæ res similes. Responderetur, res istas, quæ usu minuuntur, æquiparari ijs rebus, quæ usu statim consumuntur, seu quarum usus est ipsa absumptio. Ita constat *ex tit. ff. de usufructu rerum, quæ usu consumuntur, aut minuuntur.* & *L. 1. cod. eodem & S. constituitur. Inst. de usufructu.* ubi de utroque genere rerum dicitur, licet in ijs usufructus propriè locum non habeat, tamen utilitatis causâ constitutum fuisse, ut earum quoque rerum quasi usus fructus esse possit, ita ut fructuarij fiant, is verò satisfacere debeat, seu cautionem idoneam dare, si morte naturali, vel civili decedat, quod pecuniam, quam accepit, in eadem quantitate, pro alijs verò rebus pretium restituendum sit, quanti eæ æstimatæ fuerant.

4. Quæritur primò. Si is, cui usufructus à testatore relictus est, idoneam cautionem per fideiussores, aut pignora præstare non possit, num admittenda sit cautio juratoria, hæc enim ordinariè admittitur, si cautio sufficiens, seu idonea præstari nequeat, pro-

ut colligitur *ex authent. generaliter cod. de SS. Ecclesijs* & tradit *Gl. in L. 1. ff. de satisfadare coguntur.* Ad hanc cautionem ferme communiter respondetur *cum Barto in L. usufructu 4. n. 6. cod. de usufructu.* distinguente: vel persona usufructuarii suspecta est, tunc sequestratio fieri debet, vel virum bonum, qui fructus præstabit, vel ætuario; vel non est persona suspecta, sed inops sit, tunc acceptabitur cautio juratoria *argum. tit. authentica, & dicitur Gl. offe.*

Quæritur secundò. Num testator fructuario remittere possit, quod minus cautionem præstet, tamen ad eam præstendam idoneus sit. Respondet bene *Gl. hoc est cautionem.* eam cautionem, quæ est de rebus non absumptilibus, utendo, fruendo boni viri arbitratu, remitti à testatore non posse, uti habetur *in L. 1. cod. de usufructu.* Ratio est, quia remissio hæc inducit ad obliuendum, & hæredi, seu propinquo damna injusta inferenda *argum. L. abbas ff. de pactis dotalibus.* Hæres tamen fructuarij sequendo satisfactionem cautionem ultrò remittere, vel ejus loco simplicem cautionem acceptare potest, seu dicitur *in cit. L. 1. v. cautione. argum. L. quilibet nis 15. S. ult. ff. ad Legem Falcidiam prædictam L. potest 71. ff. eodem.* Ratio dari debet, quia quilibet favori suo renunciare potest, atque volenti injuriam fieri, possibile non est. At verò alteram cautionem de restituenda eadem quantitate, seu æstimatæ rerum, quæ usu consumuntur, vel minuuntur, à testatore remitti posse ex munitione tradit *Abb. hic n. 4.*

